

Ion Micșa în cimitirul din Salcâmi

ION MICȘA, născut în 19 iulie 1925, **Vrani** (Caraș-Severin). Deportat din **Berliște** (Caraș-Severin) în **Salcâmi (Jăgălia Nouă)**. Înregistrat în 3 aprilie 1991, **Oravița**, și apoi în 1995.*

Născut în comuna Vrani, 1925, luna iulie, ziua 19. La vârsta de trei ani am rămas orfan de tata, la vârsta de șapte ani am rămas orfan de mama. Am avut doi frați mai mari ca mine. Când am avut 13 ani au murit și bunicii și perioada asta mai grea, între 13 și 16 ani, am rămas pe mâna unchilor. Și ăștia la început m-or devastat. M-or vândut și două lanțe de pământ, m-or vândut vaca. Am vrut să învăț o meserie ceva și nu m-or lăsat. Am făcut școala, patru clase, și, prin '37, '38, mă ia un străin și mă duce cam cu voia lor, fără voia lor și mă angajează la (*școala - n.n.*) profesională la Anina. Fiind copil de la pustă și având un învățător de la Caransebeș, bătrân, care a făcut două generații, s-a ocupat foarte mult, pot să spun că eram între primii. Copil din pustă, față de cărbunari și de, știți, comună de deal, săraci, ăștia erau mai înapoiți, știți? Văzând că merge școala și-mi place, un inginer de la uzina electrică a început să facă ceva cursuri particulare și m-am înscris și eu, fochist (...) Examenul, după trei

* Din motive de spațiu, am preferat versiunii inițial înregistrate, care se întinde pe trei casete, acest text mai redus, pe care l-a înregistrat în 1995 istoricul Ion Bota, căruia îi mulțumim că ne-a oferit caseta pentru utilizare.

luni, l-am luat cu „bine”. Și atunci am vrut să continui la Timișoara, să dau un examen de motoare Diesel. Da atunci n-am avut cine să mă mai întrețină. Unchiul nu mi-o mai dat bani, ba din contră, să mă duc la plug, să mă duc cu vacile (...)

Și atunci am avut multe rude în comuna Berliște – acolo erau multe fete și nu erau băieți – și uni m-o chemat acas' la ei și mi-o povestit de fiecare fată, asta-i așa, are avere așa și mă și-ntreabă: „Acuma pe care vrei s-o iei?” Și atunci mi-am ales soția asta (...)

N-am avut 18 ani împliniți. În viața mea n-am fost nici băutori, nici cărțaș. Unchiu o fost cam mânios, că eram bun și de lucru și aveam și casa de la părinți, mai mare ca a lor și n-o vrut să mă scape. Și în scurt timp m-am căsătorit și după aia am avut copiii, băiatu în '45, fata în '46. Armata n-am vrut s-o fac, am aranjat cu ceva vin și-am scăpat, am fost revocat. Am vândut casa din Berliște și în curând m-am ridicat printre oamenii din sat.

Am intrat apoi la poștă, dar ce folos, asta a fost prin 1949 toamna și s-a desființat județu și am plecat la Tirol, lângă Reșița. Colegu meu asta, care mi-o propus să merg la Tirol, s-o dus la Caransebeș (...) După o lună de zile mi-o dat o locuință bună la un neamț, era comună nemțească. Și atunci mi-am adus și familia. Copilu l-am dat la grădinița nemțească. Da după vreo doi-trei ani nu mi-o mai plăcut. Eram foarte bine apreciat acolo. Nemții erau oameni conștiincioși, mai muncitori, mai cinstiți, munca făcută o făceau de calitate bună. M-am mutat la Iam. Acolo am băgat pe nevastă-mea telefonistă. Locuiam la Iam, într-o cameră. Copiii erau la Berliște. Și mergea treaba, mergea bine, două salarii. Nu eram lacom și îmi plăcea să conduc averea. Eram o fire debilă, slabă, căutam să nu mă chinui.

Ca după o lună și jumătate ce-am ajuns la Iam, într-o bună dimineată, în ziua de Rusalii, la 18 iulie, eram la Berșiște unde erau copiii. Pe la trei m-am sculat să iau un tren la 5. Când deschid poarta, un soldat.

Mi-a zis să închid. Am închis și m-am dus în grajd. Asta era pe la ora 3,00-3,30 noaptea. N-am ajuns bine în grajd când au început să bată la poartă tare. Am fugit repede și-am deschis poarta, erau doi ofițeri de miliție și-un boactăr, un străjar de Primărie. Mi-au zis să deschid porțile amândouă, nu numai una. Eu la început m-am opus puțin, pe urmă am acceptat și-am deschis-o și pe cealaltă. Între timp au ajuns și socrii și atunci mi-au spus: „Decizia Ministerului de Interne, nr. 200, în termen de trei ore părăsiți domiciliul, mai aveți dreptul să luați o vacă, doi cai, o căniță și ce mai încape în vagon.” Și m-au întrebat dacă mai am alți membri în familie; le-am spus că mai am copilul și fata, fata 4 ani și copilul 6, pe care n-am vrut să-i scol atuncea. Au plecat mai departe și soldatul a rămas la poartă. Noi ne-am pierdut, eram dezorientați toți, nu știam pe ce să punem mâna, îndată s-a făcut și ziuă. Nu mi-a dat prin gând să-i spun ofițerului că aveam oficiu de predat, eram dirigințe la poștă, la Iam.

Norocu care-o fost, nevastă-mea avea o soră căsătorită la Iam și la ea era un militar de la grupul călare, unul Friaș, și imediat m-o luat cu el și m-a dus în comună la comandantul de miliție; i-am raportat lu ăla și imediat a venit o mașină și-un milițian și-am plecat spre Iam. De la noi până la Iam is vreo 7 km, 8. Când să ies din sat erau soldați cu pușca mitralieră la marginea satului; milițianul o scos capul și ne-o dat liber. La intrare în Milcoveni la fel, la ieșire de asemenea, toți erau cu arme de pază. Când să intru în Iam, am văzut un milițian cu soția, i-am spus ăstui, am oprit și i-am luat în mașină, iar când am ajuns în dreptul lu cumnată-meu, am oprit ca să-i spun, da n-am mai putut vorbi, eram așa disperat, aproape n-am mai știut de mine. Am mers la Oficiu la poștă, acolo m-o văzut șefu de post, Codrescu, și mi-o zis: „Spune, Micșa, unde pleci, noi avem nevoie de tine. Hai cu mine!” Am trecut vizavi, la

comandantul comunei din Iam, i-a raportat, acesta i-a spus, noi u-avem nimic împotriva, da vorbește cu Consiliul Popular. La Sfat, s-o prezentat secretarul organizației de bază, Munteanu; ăsta o spus că-s pus pe listă și trebuie să plec. Am insistat de vreo două ori, dar degeaba. Mi-am adunat tot ce-am avut, mi-am pus în mașină și am plecat, am predat oficiul la factor și-am tras acasă cu mașina. Aici m-aștepta primul secretar, nu mi-a mai dat voie să deschid poarta, și toate astea 30 de familii, care eram, erau în coloană spre Răcăjdia să ne ducă, urmând să ne imbarce. Nu în Berliște, că-n Berliște era gară cu linie dublă; cred că intenția o fost să nu putem lua atâtea lucruri. Am avut noroc c-am adunat în căruță mâncare și haine, însă restul a rămas acasă, animale, oi și vaci... Am ajuns în coloană la Răcăjdie, în spatele gării, acolo am stat o noapte sub cerul liber; pe lângă noi erau și de la alte comune. Eu am căutat să ies din coloană și m-am dus la Berliște la Oficiul Poștal și colegii mi-or dat voie să vorbesc la Caransebeș, cu Regiunea, cu poșta, și-or dat ordin să mi se dea salariul, atât mie cât și soției. Ieșirea o fost mai grea din coloană, că erau soldați cu arme și milițieni, da am scăpat neobservat. La intrare a fost mai ușor. A doua zi spre seară am început să imbarcăm, și-am plecat fără să știm unde și de ce, n-am fost datori la nimeni, n-am înjurat pe nimeni. Au mers soldați cu noi... A doua zi am ajuns la Caransebeș, dimineața, pe la ora 5,00-5,30. Am ieșit din vagon și n-am dus pe peronul gării, așteptam să vină avocatul Ieremia căruia i-am dat telefon când am vorbit din Răcăjdie. Nu era nimeni pe peronul gării, numai doi cetățeni civili. Cunoșteam bine Caransebeșul și-am ieșit dincolo de gară să văd dacă nu vine vreun autobus. Nu era nici unul și m-am așezat pe o bancă. Văd că vine un civil către mine și mă-ntreabă, unde vă duceți? De unde să știu eu?...

Peste vreo 3-4 ore am continuat drumul, au mai ieșit oameni în unele stații unde am stat, cu mâncare pentru copii, cu ceai, pâine, apă la vite. Am trecut în Oltenia. Când am ajuns la Craiova, mi-o fătat vaca în vagon... Și nu puteam să aflăm un adevăr de niciunde, și nu aveam cu cine sta de vorbă, ca să știm unde mergem. Noi tot am crezut că direcția noastră e Rusia. După câteva zile de drum, am ajuns spre câmpia Bărăganului, de la Ciulnița, două stații, gara Jăgălia. Noi eram la trei Iam e de linia București-Constanța, lângă Institutul de Cercetări Agronomice. Mai nainte s-a numit Perișoru, după aia Salcâmi, cum îi zicea atuncea. Ne-o dus pe drumuri nu prea umblate, numai conace boierești erau, am ajuns lângă fosta crescătorie de cai, regală, de vreo 500 de iepe-mame care mergeau și pe hipodrom, și-n boxe aveau și armăsari, diferite soiuri de cai. După aceea am mers vreo trei km, acolo o fost un delegat și-un militar, și-o bătut țarușii... Aici rămâne unul, după câțiva metri altul, apoi altă căruță, altă căruță... Prima noapte am dormit sub căruță, cum am putut, trifoii era cosit, adunat căpițe și neridicat, probabil era lăsat intenționat pentru animalele noastre, că nu ne-o zis nimeni să nu-l luăm. Mai erau câțiva, înaintea noastră, sosiți, Teremia Mică, Sân-Mihai... Am dormit cu copiii sub cerul liber, când, pe la ora 3 noaptea, aud o căruță că trece, pe drumurile alea de pământ, m-am sculat și i-am oprit. Unde mergeți și de unde veniți? Din Timiș de la Gililvăz, mergem la vreo trei km, la o pădure, să ne-aducem lemne să ne facem colibă. Atunci m-am dus, am strigat la ăl bătrân, am prins caii și ne-am dus și noi după ei și-am tăiat lemne ca să facem colibă și-am acoperit-o cu lucernă, și-am stat 7 persoane în colibă. Apă nu aveam, căram de la fermă când veneam seara... era la vreo 3-4 km; mai târziu s-a făcut o fântână în mijlocul satului.

Și-am început să lucrăm. Eu m-am dus la herghelie, că eram tânăr și-mi plăcea mult să călăresc. Însă nu era plătit prea bine și-am trecut la Institutul de Cercetări

Agronomice, unde m-am angajat, am stat până am plecat. Acolo era un doctor foarte bun, un basarabean de treabă, iar inginerul-șef era fiu de boier, domnu inginer Gologan, directorul era Măluță; eram apreciat destul de binișor. Au început să-l pună pe ăl bătrân să aducă cu căruța materiale ca să construiască case. Dar într-o seară am văzut pe ăl bătrân c-a săpat o groapă și-l întreb, tătucule ce faci acolo? Fac bordei, eu nu știam ce înseamnă bordei... Trei județe erau acolo, Timișul, Carașul și Mehedințiul, dar nu din tot județul, 30 de km de la graniță... Și când o fost gata bordeiul, l-am acoperit cu pământ... Când ploua, ăi din colibi erau uzi și ei și hainele. La bordei mă țineam cu găleata, să nu se umple bordeiul cu apă.

Mergeam la fermă zilnic, eram destul de bine plătiți, nu prea eram învățați noi bănățenii cu mămăligă. Da ce s-a-ntâmpat? În '51 vara, eram ridicați crema Banatului, adică oamenii ăi mai înstăriți, ăi mai buni de pe sate. În '51 toamna, statul cumpără de la noi cai, vaci, vite, boi care-or mai avut, ni-i plătea cu un preț destul de bunișor. Oamenii deportați, 80% le-o vândut de frica iernii. Am avut noroc că n-am vândut nimic, iar pentru iarnă mi-am făcut aprovizionare, am cumpărat un cuptor, că n-aveam cu ce găti, după ce am terminat cășile – cășile erau din pământ bătut acoperite cu paie și legate cu sârmă să nu le ia vântu. Am cumpărat un porc, iar în februarie '52 vine stabilizarea. Acești oameni au rămas și fără bani și fără vite și nu aveau nici unde să lucreze. Atuncea o trebuit să-si vândă din haine, să trăiască, într-o mizerie! Și noi când am intrat în cășile alea iarna și făceai focu, cu pereții ăia uzi numai sănătate n-o fost. După stabilizare, plata era foarte slabă, 8-12 lei la zi și aveai de ținut și pe ăi bătrâni și pe copii la școală. Am făcut școală acolo, dispensar. Am trăit într-o mizerie acolo, mai rău ca țigani, dar omu trăiește în speranță, că ziua de mâine va fi mai bine și așa au trecut cinci ani de zile în care ne-am amărât.

Norocu cu Tito, că a intervenit pentru sârbi, pe care i-o ridicat mai mult din partea frontierei și s-a mai ușurat situația politică și-am venit acasă. Când am venit acasă – mi-au murit acolo socru-meu, soacră-mea, doi morți – când am venit acasă, am găsit gostatu, tot spart, tot dărâmat, mobila furată, n-am putut să țin nici vitele în grajd și am început să încercăm să lucrăm. Și după doi ani de zile am început un servici, din nou, la Oravița ca să-mi pot da copiii la școală și să-mi câștig o pâine mai ușor...